

A joint initiative of the OECD and the European
Union, principally financed by the EU

Adoptarea unui Cadru de Etică în Statele Membre ale UE

Timo Moilanen, Universitatea din Helsinki

**Conferința pe teme de Integritate Publică și
Anti-corupție în Administrația Publică**

București, 29 și 30 mai 2007

Timo Moilanen / Catedra de Științe Politice / Universitatea din Helsinki / Finlanda / tel + 358 9 191 24902 (voce), +358
9 191 24832 (fax) / email: timo.moilanen@helsinki.fi

introducere

- obiectivele prezentării
  - analiza modului în care sistemele naționale de integritate reflectă standardele stabilite în liniile directoare generale propuse în Cadrul de Etică
  - discutarea principalelor probleme și priorități viitoare privind etica în sectorul public
- informații generale
  - Studiu Comparativ privind etica în sectorul public în Statele Membre ale UE (Moilanen & Salminen 2007)
  - metodologie: chestionar trimis spre completare tuturor celor 27 de state membre ale UE și Comisiei Europene
  - respondenții au fost reprezentanții de stat care lucrează în HRWG (Human Resources Working Group – Grupul de Lucru pentru Resurse Umane)

principalele caracteristici ale unui Cadru de Etică pentru sectorul public

Codul European de Conduită, cu caracter opțional și neobligatoriu din punct de vedere legal; adoptat de Directorii Generali responsabili de Administrația Publică (22.11.2004)

1. principalele valori

- principiul statutului de drept, imparțialitate /obiectivitate, încredere /transparență, obligația de diligență, politețe și dorința de a fi de ajutor într-o manieră respectuoasă, profesionalism /răspundere

2. standarde specifice de conduită

- tratarea informației /confidențialitate /libertatea de expresie
- acceptarea cadourilor sau favorurilor
- evitarea conflictelor de interese
  - reglementări privind activitățile externe ale funcționarilor publici
  - reglementări privind interesele financiare ale funcționarilor publici
  - reglementări privind prevenirea 'revolving door employment'
- utilizarea resurselor, echipamentelor și proprietății publice
- utilizarea email-ului, a intranet-ului și a facilităților Internet
- achiziții și contractare
  - conflictele de interese în luarea deciziilor de achiziții
  - reglementări privind licitațiile (sumele sunt pragul de 154.014 euro)

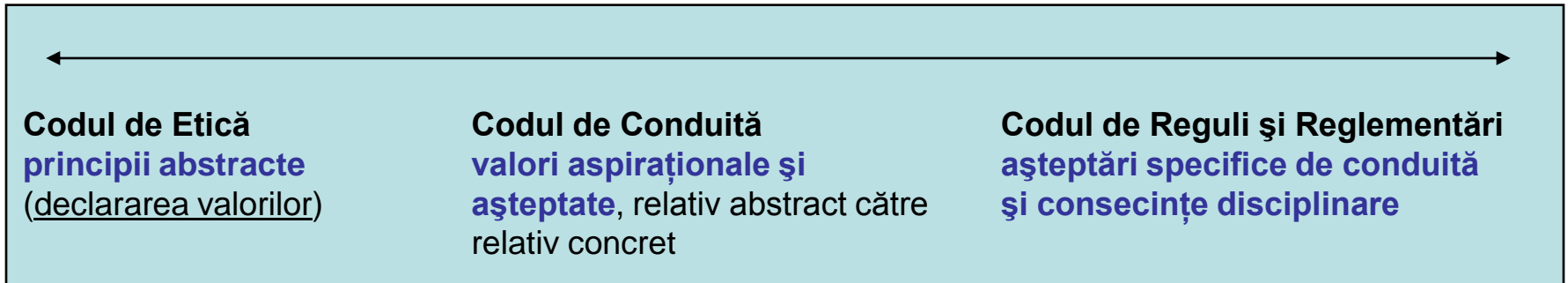
3. implementarea, promovarea și stimularea integrității

- recrutare, instruire, mobilitate, comunicare, conducere

4. metode și proceduri de raportare – aferente integrității – infracțiuni

- consilier confidențial de integritate (cic), procedura de raportare a încălcărilor principiilor integrității, sancțiuni

diferite tipuri de coduri: terminologie

→ declararea valorilor

- stabilește principalele valori, dar nu prevede reguli detaliate privind modul în care respectivele valori se adoptă în situații practice

→ codul de conduită

- stabilește liniile directoare sau standardele detaliate de comportament: poate fi văzut ca o extensie a declarării valorilor care transformă valorile în practici
- în majoritatea cazurilor, codul de conduită reafirmă și elaborează valorile și principiile deja integrate în legislație

codul de conduită în statele membre: situația curentă

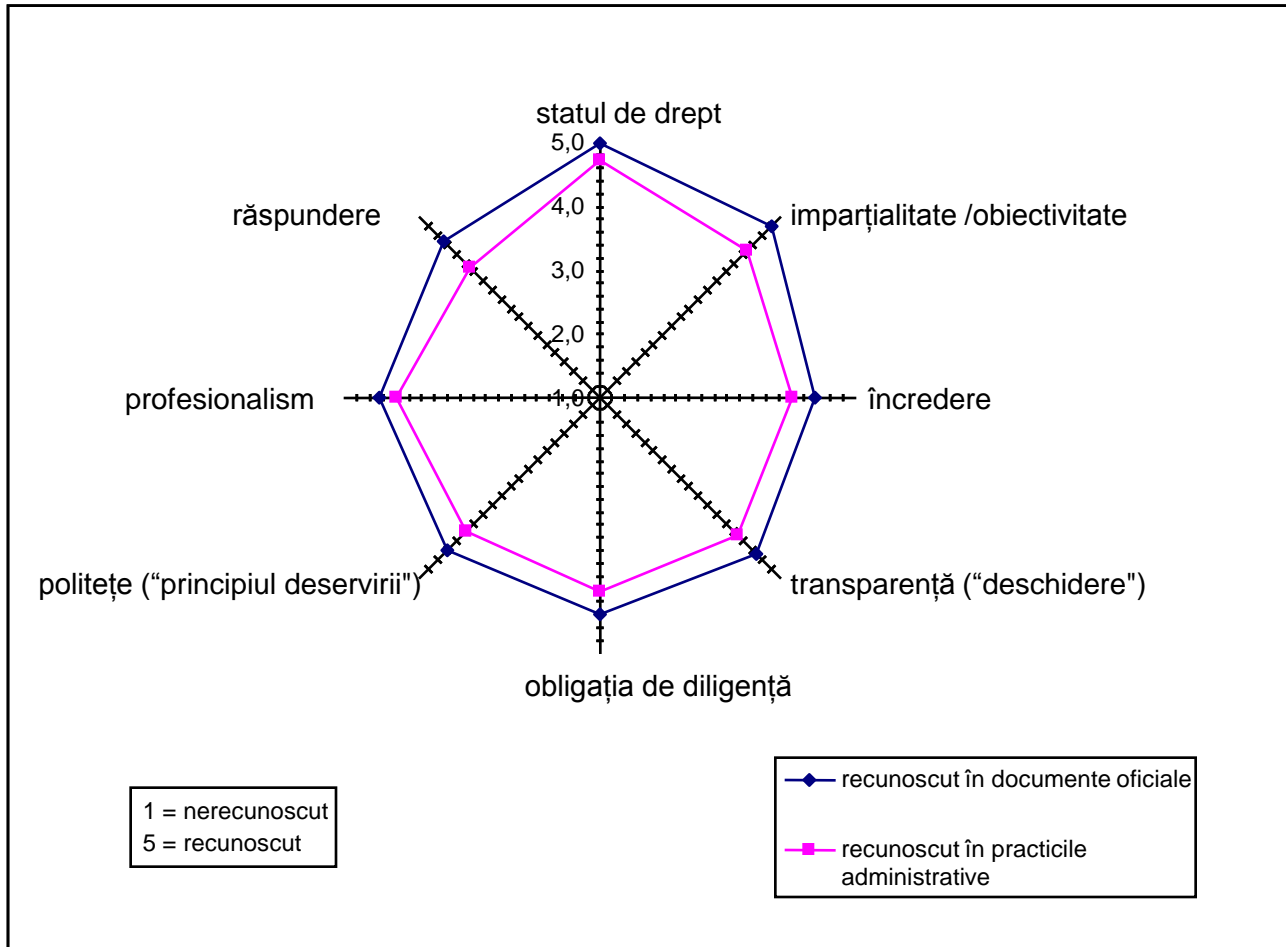
declararea principiilor etice oficiale de către statele membre ale UE și CE sub forma declarației privind valorile sau a codului de conduită (n-28)

Declarația privind valorile			Codului de conduită		
general	sucursală	agenție	general	sucursală	agenție
16 (57%)	7 (25%)	9 (32%)	15 (54%)	8 (29%)	10 (36%)

- majoritatea statelor membre au introdus astfel de declarații ale valorilor sau coduri de conduită: jumătate dintre statele membre folosesc declarații generale ale valorilor, cealaltă jumătate se bazează pe codul de conduită.
- nu există motive întemeiate pentru a presupune că numărul declarațiilor privind valorile sau codurilor de conduită condiționează creșterea gradului de moralitate în sectorul public (probleme legale de implementare și punere în aplicare; referințe la legislație; probleme de suprapunere)
- etapele dezvoltării: (1) declarația generală privind valorile, (2) codul general de conduită, (3) cod de conduită la nivel de agenție

codul de conduită în statele membre: (1) valorile de bază la nivel general

reflectarea valorilor de bază în documente
oficiale față de practicile administrative (n=28)

- valorile de bază au fost recunoscute în mod evident în documente oficiale
- practicile administrative par a urmări aceste valori de bază cu destul de multă acuratețe cu toate acestea însă, datorită unor motive de ordin metodologic, aceste constatări sunt greu de generalizat

codul de conduită în statele membre: (2) standarde specifice de conduită

reglementarea unor standarde etice specifice prin intermediul legislației și /sau a codului de conduită (N=28)

	reglementate prin lege	reglementate prin codul de conduită	reglementate prin lege și prin codul de conduită	nereglementate
1) tratarea informațiilor confidențiale	100% (28)	46% (13)	46% (13)	0% (0)
2) acceptarea de cadouri sau favoruri	89% (25)	57% (16)	46% (13)	0% (0)
3a) evitarea conflictului de interese în achiziții	89% (25)	43% (12)	32% (9)	0% (0)
3b) reglementări privind activitățile externe profesiei	89% (25)	39% (11)	32% (9)	4% (1)
3c) reglementări privind licitațiile (sub 137.000 euro)	86% (24)	14% (4)	11% (3)	7% (2)
3d) reglementări privind interesele financiare	79% (22)	43% (12)	29% (8)	7% (2)
3e) reglementări privind “revolving door”	57% (16)	21% (6)	4% (1)	25% (7)
4) utilizarea resurselor publice (ex. telefon, email)	29% (8)	50% (14)	7% (2)	29% (8)
<i>media</i>	77 %	39 %	26%	9 %

codul de conduită în statele membre (3) implementare: măsuri privind RU

promovarea unui comportament etic prin leadership și politici de Gestionare a Resurselor Umane pe țară și CE (N=28)

	A	B	C	D	E
Austria	1	1	1	2	3
Belgia	3	3	3	3	3
Cipru	1	3	3	3	2
Republic Cehă	1	2	2	2	3
Danemarca	3	3	3	3	3
Estonia	3	2	2	3	3
Finlanda	2	2	2	2	3
Franța	3	1	1	3	2
Germania	1	1	1	1	1
Grecia	1	2	1	3	2
Ungaria	1	1	1	2	3
Irlanda	1	2	1	2	1
Italia	1	1	2	2	2
Letonia	2	2	2	2	3
Lituania	1	1	2	1	3
Luxembourg	1	1	3	3	3
Malta	1	2	1	1	2
Olanda	2	2	2	2	2
Polonia	1	1	2	3	2
Portugalia	1	2	2	1	3
Slovacia	3	2	2	2	3
Slovenia	1	2	2	2	2
Spania	2	1	2	1	
Suedia	3	2	3	3	3
Marea Britanie	1	2	1	1	2
Comisia Europeană	1	1	1	1	1
Bulgaria	1		2	3	
Romania	2	2	2	1	1

- A = leadership: există o componentă specifică a programelor de training pentru manageri pentru a promova standarde etice înalte (ex. se accentuează faptul că liderii stabilesc un exemplu și că sunt responsabili și ca personalul să se comporte și să acționeze într-o manieră corespunzătoare)
- B = training: programele de training au în vedere valorile și problemele de etică specifice sectorului public (ex. cum să te porți într-o situație de conflict de interese, etc.)
- C = comunicare: organizațiile pun accent pe faptul că integritatea este o parte integrală a administrației publice (ex. organizația își stabilește valori, standarde și reglementări clare, specifice și corespunzător comunicate)
- D = recrutare: valorile și standardele sunt avute în mod sistematic în vedere la selectarea personalului nou (ex. sunt testate cunoștințele candidaților privind etica și integritatea, sunt folosite dileme de natură etică în evaluare)
- E = mobilitate: există o politică a mobilității (ex. utilizarea rotației posturilor pentru a preveni corupția, a controla situațiile care pot da naștere la conflicte de interese)

1	= procese generice pentru toți
2	= modele specifice agenției
3	= aspectele etice nu sunt luate în considerare în mod sistematic

codul de conduită în statele membre: (4) punere în aplicare

folosirea de instrumente specifice de abordare a situațiilor de încălcare a principiilor etice pe țară și CE (n=28)

	A	B	C	D	E	F	G
Austria	1	1	1	1	1	1	1
Belgia	1	1	3	3	3	3	3
Cipru	1	1	2	3	3	3	3
Republica Cehă	1	1	1	1	3	3	3
Danemarca	1	1	1	1	3	1	3
Estonia	1	1	1	1		2	3
Finlanda	1	1	1	1	3	3	3
Franta	1	1	1	3	1	1	3
Germania	1	1	1	3	1	3	3
Grecia	1	1	1	2	1	3	3
Ungaria	1	1	3	3	2	2	3
Irlanda	1	1	3	1	1	3	3
Italia	1	2	2	2	3	3	3
Letonia	1	2	2	3	3	1	3
Lituania	1	1	1	1	1	1	1
Luxembourg	1	1	3	3	3	3	3
Malta	1	1	1	1	1	3	1
Olanda	1	1	1	1	2	1	1
Polonia	1	1	2	1	2	3	3
Portugalia	1	1	3	3	1	3	3
Slovacia	1	1	1	2	3	3	3
Slovenia	1	1	1	3	3	3	3
Spania	1	1	1	1	1	3	1
Suedia	1	1	1	1	3	1	3
Marea Britanie	1	1	1	1	1	1	1
Comisia Europeană	1	1	1	1	1	1	3
Bulgaria				1	3	2	3
Romania	1	1	1		2	1	3
<i>media</i>	1,00	1,07	1,52	1,78	2,04	2,18	2,57

A =	mecanisme disciplinare (avertisment, concediere)
B =	sanțiuni legale (ex. măsuri punitive prevăzute în Codul Penal)
C =	proceduri oficiale de raportare (ex. ce se raportează, către cine, etc.)
D =	alte organisme relevante (ex. Comisia privind Standardele în Viața Publică)
E =	protecția „informatorilor”
F =	consilierul confidențial de integritate

1	= se utilizează efectiv
2	= se utilizează oficial
3	= nu se utilizează
	= nu se cunosc date

principalele probleme și priorități viitoare

- principalele probleme și priorități viitoare privind aspectele etice ale sectorului public, așa cum sunt ele percepute de statele membre și de Comisia Europeană, par a fi foarte diferite. Cu toate acestea însă, pot fi identificate anumite tendințe comune:
  1. în statele membre există o activitate intensă îndreptată înspre introducerea codurilor de conduită
  2. numeroase țări lucrează la îmbunătățirea calității trainingului pe teme de valori și standarde etice
  3. multe țări iau măsuri de luptă împotriva corupției
  4. s-au luat numeroase măsuri de consolidare a diferitelor organisme responsabile de etica sectorului public
  5. multe dintre noile probleme apărute, cum ar fi “informatorii”, restricțiile impuse angajării ulterior părăsirii funcției publice și reglementări privind lobbyismul nu au fost încă rezolvate și doar câteva dintre statele membre par a se concentra asupra lor

observații finale

- etica sectorului public este un subiect luat în serios în fiecare stat membru
- statele membre se află în diferite stadii de dezvoltare, iar măsurile care sunt considerate necesare într-o țară pot fi considerate lipsite de relevanțe în altele
- Cadrul de Etică s-a dovedit util în acele țări care sunt încă în procesul de consolidare a practicilor etice